

Waarom de voorrang voor statushouders niet moet worden afgeschaft

Wij zijn vertegenwoordigers van een grote groep inwoners van de gemeente Castricum. We zijn ontstaan als groep door het afschaffen van de voorrang in onze gemeente, inmiddels ruim 7 jaar geleden.

In de gemeente Castricum hebben we 7 jaar ervaring met de gevolgen van het afschaffen van deze voorrang. De nadelige gevolgen van dit beleid zijn groot. In eerste plaats voor de statushouders zelf die gehuisvest worden in tijdelijke woonvormen die kwalitatief slecht zijn, wat grote invloed heeft op hun welzijn en zowel fysieke als psychische gezondheid. Dit heeft onder andere invloed op de mentale ruimte die er bij hen is om de taal te leren en te integreren.

Ook geeft het heel veel onrust in de gemeenschap in de dorpen van onze gemeente. Zeer veel Castricumers vinden deze situatie onhoudbaar en zeer schaamtevol hoe er omgegaan wordt met deze doelgroep. Ook Castricumers die meestal CDA en VVD stemmen vinden het te ver gaan en verzetten zich tegen het beleid.

Er is al jarenlang politieke onrust door dit onderwerp en de gevolgen ervan. De afschaffing van de voorrang/urgentie leidt in onze gemeente ook tot politieke instabiliteit. Een aantal wethouders is inmiddels opgestapt door deze situatie, een coalitie uiteengevallen, en een meerderheid van de raadsleden spreekt over een schaamtevolle situatie die moet veranderen. In de hele regio wordt negatief gekeken naar Castricum, en de contacten met de provincie en buurgemeenten, waaronder Alkmaar, zijn hierdoor verslechterd. Daarnaast is er een flinke achterstand in de taakstelling.

Gemeenten hebben al heel lang de mogelijkheid om ervoor te kiezen geen voorrang te geven aan statushouders. Toch doen gemeenten dit bijna nooit omdat het voor veel problemen zorgt. Wij begrijpen niet dat de beslissing niet bij gemeenten zelf wordt gelaten.

We zijn ervaringsdeskundig in onze gemeente en geven vanuit onze ervaring de volgende redenen mee om de voorrang niet verplicht af te schaffen:

1. Afschaffen van de mogelijkheid tot het geven van voorrang aan statushouders lost geen problemen op maar creëert wel nieuwe.

Sinds de afschaffing in Castricum is wachttijd niet gedaald maar verder opgelopen tot ongeveer 10 jaar. Het probleem is dat er veel te weinig betaalbare woningen zijn gebouwd in Castricum de afgelopen 10 jaar.

2. Ondersteunen in plaats van onderuit halen van deze kwetsbare groep

Na vaak al een jarenlange wachttijd in AZC's waardoor het leven in een wachtstand staat is de behoefte aan een nieuw begin in een veilige en stabiele omgeving zeer groot. Wij horen van statushouders dat zij willen starten met het opbouwen van een nieuw leven en willen bijdragen aan het land dat hen de ruimte gaf hier te komen leven. Ze willen werken en belasting betalen, de taal leren en bijdragen door bijvoorbeeld vrijwilligerswerk te gaan doen.

Het afschaffen van de voorrang creëert opnieuw een situatie van onzekerheid vanaf het moment waarop ze eindelijk gekoppeld zijn aan een gemeente, waardoor het voor hen moeilijker wordt om veiligheid te ervaren en te integreren. De nodige stabiliteit om zich te ontwikkelen, werk te vinden of deel te nemen aan de samenleving blijft uit. De ruimte om hun trauma's te verwerken en mentaal sterker te worden blijft uit.

We horen statushouders zeggen dat ze continue stress ervaren omdat ze niet weten wanneer ze uit de tijdelijke huisvesting moeten, wanneer ze naar weer andere tijdelijke huisvesting moeten gaan, en waar en hoe dat dan zal zijn. Ze voelen zich op die tijdelijke locaties eindeloos in de wachtstand staan, door de onzekerheid en het gebrek aan perspectief. In Castricum zijn alle locaties tijdelijk, en vaak is onbekend hoelang die tijdelijkheid is. Daarbij is de kwaliteit van deze locatie zo slecht, dat je beter kan spreken over hokken dan over een woonvoorziening.

3. Onrust in de dorpen

Er is veel onrust gekomen in de gemeente omdat inwoners de tijdelijke woonvormen voor deze mensen te slecht vinden en menonwaardig. Zo zijn er al meerdere actiegroepen, worden petitie volop gedeeld, staat Castricum al jarenlang door deze tijdelijke opvanglocaties volop in de krant en in het nieuws. Allerlei nieuwszenders en programmamakers, kranten en journalisten, van Telegraaf tot EenVandaag hebben de situatie opgetekend en dat is nooit lovend geweest. Zelfs de rapporteur op gebied van huisvesting van de Verenigde Naties heeft zich er negatief over uitgesproken.

Veel dorpsbewoners zeggen zich te schamen voor onze gemeente door de manier waarop statushouders worden opgevangen.

4. Kosten

De kosten die het met zich meebrengt voor de gemeente zijn groot. Statushouders blijven hiermee jarenlang afhankelijk van de gemeente voor steeds weer nieuwe tijdelijke huisvesting. Ze blijven daarmee langer in een wachtsituatie waardoor ze minder goed hun leven kunnen oppakken.

Er zijn extra kosten voor inburgering omdat een deel van hen twee jaar tijdelijk in de gemeente Alkmaar werd gehuisvest. En extra kosten aan gezondheidszorg door de problemen die ontstaan door schimmel en langdurige stress. De taal wordt moeilijker geleerd, er wordt langer gedaan over de inburgering, het duurt langer voor mensen productief kunnen bijdragen.

Er zijn containers gekocht, vaak oud of te klein, en die moesten worden geplaatst en aangesloten op riolering, elektriciteit, internet etc. Leegstaande afgeschreven gebouwen moesten worden opgeknapt en ingericht. Dit leidt tot hoge kosten en desondanks is de kwaliteit dan nog abominabel. De units zijn oud en klein, er is wateroverlast, schimmelvorming, lekkage en geluidsoverlast. Door de al hoge kosten is er niet geïnvesteerd in goede geluidsisolatie, goede internetverbinding, goede woonunits etc.

5. Het tegengaan van sociale isolatie

Wanneer statushouders lange tijd in tijdelijke opvang blijven, gaan ze een gevoel van uitsluiting ervaren. Dit heeft negatieve gevolgen voor hun mentale gezondheid en kan hun motivatie om te integreren verminderen. Als ze wel worden gehuisvest in de gemeenschap helpt dat hen sneller tot rust te komen, hun trauma's te verwerken, deel te nemen aan de gemeenschap en sociale contacten opbouwen. Dit draagt bij aan een gevoel van verbondenheid, wat essentieel is voor hun welzijn en het voorkomen van gevoelens van stress of uitsluiting.

6. Onrust in de gemeentepolitiek

Het onderwerp van de huisvesting statushouders staat in Castricum al 7 jaar op de politieke agenda door alle problemen die hiermee zijn. Van de slechte kwaliteit van de tijdelijke huisvesting tot de achterstand in de taakstelling. Er zijn wethouders door vertrokken, de coalitie

is uiteen gevallen en heel veel burgers hebben aan de bel getrokken. De onrust is nog steeds niet voorbij.

Er moet nu gezocht worden naar een onafhankelijk wethouder om dit dossier te trekken door alle onvrede die er inmiddels bij alle partijen is over de manier waarop dit gaat in onze gemeente. Van de 25 zetels hebben 23 ingestemd de portefeuille statushouders niet langer bij deze wethouder te laten. Bijna alle partijen zijn het ermee eens dat er doorstroming moet komen naar goede huisvesting en dat er perspectief nodig is. Er komt een doorstroomregeling aan om perspectief te bieden, je zou kunnen zeggen, toch wel weer een vorm van voorrang dus. Maar breed gedragen en dit is voortgekomen uit het afschaffen van de voorrang, dat voor Castricum heeft geleid tot zoveel problemen dat elke partij een goede oplossing wil voor deze doelgroep.

Conclusie

We zien in onze gemeente veel problemen door het afschaffen van de voorrang. Het gaat niet alleen om een kwestie van het bieden van huisvesting, maar ook van het versterken van de maatschappelijke cohesie in plaats van deze te verzwakken, het voorkomen van onrust in de gemeente, en statushouders in staat stellen hun leven opnieuw op te bouwen, wat uiteindelijk ten goede komt aan zowel hen als aan de bredere samenleving.

Namens alle leden van Samen Castricum

Geschreven door Marieke Groenewold, Erik Hordijk, Greet Kapteijn, Mariet van IJendoorn,
Clemy de Rooy

15-03-2025 Castricum